

The sun is a ghost that haunts the night, Chapter 1: Dilithium

7. 9. - 14. 11.

Umělci: Abbas Akhavan, David Armstrong Six, Valerie Blass, Genevieve Cadieux, Lutz Dammbeck, Anetta Mona Chisa, Emily Jones, Barbara Kapusta, Angelika Loderer, Julius Pristauz, Philipp Timischl, Tai Shani

k: Daphné Boxer, Jen Kratochvil

Centrum pro současné umění FUTURA

Dilithium hledá možnosti úniku, potenciál mezihvězdných dálav, cesty a zkratky do věčnosti a ještě dál - vedoucí do vzdálených krajín, které nám nabízí možnost vzít pevně do rukou vlastní identity a apropriovat prostor pro naše vnitřní potřeby a dávno ztracené touhy. Použitím jednoduché sci-fi reference, a se zvednutým obočím následováním přetrvávajících extraktivních systémů vedoucích k nedostatku a totální závislosti se Dilithium pokouší formulovat životaschopné strategie k propojení embryotických sil skrytých kdesi hluboko v našich tělech a myslích.

Jejich Hlavní směrnice tak velmi fascinovala můj dětský mozek i přes absenci jakéhokoliv poznání nebo chápání postkoloniálního narativu. Myšlenka, že není možné sesednout ze svého nablýskaného utopického vesmírného plavidla na méně rozvinutý svět a míchat se do přirozeného vývoje společnosti, než ona sama dosáhne schopnosti dotknout se hvězd, zní přímo léčivě. Než jsme prvně použili warpový pohon, všichni mimozemšťané nás jenom mýjeli. Pak ale Vulkánská loď s jejich obligátní frází „Žijte dlouze a blaze“ přistála někde ve Třetí světovou válkou zdevastované Montaně a přijala lidství i se všemi nově objevenými příležitostmi, které se mu skýtali. A tak nám dali Dilithium, které umožnilo, abychom rozžhavili motory, vysoce nad možnosti jakékoliv substance, kterou bychom našli na Zemi.

Dilithium je přírodní zdroj nacházející se jenom na hrstce planet v galaxii. Umožňuje stabilizaci reakce hmoty/antihmoty ve warpových motorech rychlejších než světlo. Dilithium ve své krystalické formě existuje ve více než třech dimenzích současně. Je mladším příbuzným Směsi koření, nacházející se pouze na planetě Arrakis, která vedla k válkám mezi královskými rody. Koření navíc, kromě toho, že umožňuje cestování vesmírem, prodlužuje život a rozšiřuje vědomí. Navigátoři díky požití Koření dosahují vzdálených končin galaxie pouze přímou mentální projekcí - představí si určité místo a vzápětí se na něm ocitnou. Dalo by se říct, že je Koření mnohem sofistikovanější sourozenec Dilithia.

Výstava by se vlastně měla volat Koření, místo Dilithium. A měla by radši odkazovat na Dunu, než na Star Trek. Ale to druhé zmíněné nejenom zní lépe, ale i řeší myšlenku vzájemné symbiotické závislosti pocházející z toho star-trekového postkoloniálního štafetového přístupu. Někam se dostanete, předáte pochodeň dalšímu hráči a jdete si dál svou cestou, nebo si třeba oddechnete. Což je to, o co v této výstavě, mimo jiné, jde.

Přejdeme tedy k výstavě. Dilithiu a jeho tříštícím se zrcadlům. Prostě se mi v autostereogramech nedaří uvidět ty skryté obrazy. 'Údajně je možné vytrénovat oči a mozek tak, aby byli vnímavější. Nicméně, nikdy se mi nepovedlo najít si na to dostatek času, a víte co, vlastně se mi ten blbý pocit spojený s neschopností vidět něco, co ostatní okamžitě spozorují, vlastně líbí. Autostereogramy fungují jako brána do jiné roviny vnímání. Stejně tak, jak nám dveře do nové dimenze pootevřela obrazovka monitoru, list papíru, nebo, jak je tomu v tomto případě - zeď. Jde o to, zažít víc dimenzí současně a rozšířit tak své vědomí, i když se jedná jenom o hru. Vnímám to jako příslib otevřených dveří vnímání (ne, nijak se to netýká Huxleyho, alespoň zatím), ale nevynořují se ani obrysy. Všechno je rozostřené.

Nicméně, zažít trhlínu v realitě, jež může přinést nekonečné možnosti, je slast. K tomu si ale musíme přizvat Huxleyho. Huxleyho tančícího s čarodějnicemi po posvátném rituálním místě, na kterém hojně roste námel, houba parazitující na žitě a jiných obilovinách, z něhož se získává LSD. Najednou je cestování vesmírem nejen na dosah - a to i bez pomoci od Vulkánů - ale doslova se stává přirozenou formou bytí. Těla jsou proměňována ve fluidní tvary, kde nejen gender jako restriktivní společenský konstrukt neposkytuje žádné odpovědi, ale kde tekutost nepotřebuje najít nádobu, která by ji poskytla tvar, ruce zde vzkvétají jako plevel, zanechávajíc tak svá prodloužení, a kdo by se vlastně i opovážil zamezit jejich růstu. Jenom jedno tělo ve vesmíru chce být dočasně zpevněno, roztéká se všude po pečlivě vyleštěných plochách jako magma pohlcující lhostejnou hmotu ve vroucím obětí. Ale to tělo existuje pouze pro přítomný okamžik a jsme doslova odsouzeni si ho nevšimnout.

Dilithium je zástupný symbol vykreslující učení se a průzkum, vzájemnou výměnu, místo extraktivního využívání. Nese v sobě potenciál transmutace, transfigurace a alchymie. Není pouhým materiálem; je entitou s komplexní duší. Až teď, po padesáti letech své existence, se začal můj nejoblíbenější fiktivní vesmír vnořovat do svých živých objemů. Odráží tak posun v pohledu společnosti na anorganické, tedy zdánlivě mrtvé materiály. Síla těchto materiálů ještě pořád čeká na to, aby byla přehodnocena, vyprávěna, nebo jenom ponechána přirozeným příčinám. Není zde žádná jednostranná závislost, jenom vzájemná výměna sebeuvědomělé provázané závislosti.